

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Chanukah and Sefer
Zechariah: A
Holiday about
Miracles or Hope*

Rabbi Menachem Leibtag

December 14, 2014 • כ"ב כסלו תשע"ה

Chanukah and Sefer Zechariah:

A Holiday about 'Miracles' or 'Hope'

- source sheet for shiur by Menachem Leibtag / www.tanach.org

I. Time line of 'seventy years' of Bavel

YEAR ONE = 4th year of Yehoyakim - Nevuchadnezar's rise to power (Yirm 25:1)

Year 7 = Galut Yehoyachin = 11th year of Yehoyakim - first wave of Exile

Year 18 = Galut Tzidkyahu - Temple destroyed - second wave of Exile

Year 43 - Yechezkel's vision of Temple (chapters 40-48)

Year 70 - Cyrus Decree - first return of the Exile w/Zrubavel (Ezra 1:1)

[building freeze for 18 years / Ezra 4:4-5]

Year 88 - Groundbreaking of Second Temple on 24 Kislev - Year 2 of Darius

[see Chagai 2:10-18 & Zecharya 1:12]

Year 92 - Construction completed on 3 Adar - year 6 of Darius / see Ezra 6:15

II. Two Models for Redemption:

Yirmiyahu - "Teshuva" first!

כ"ט - י כִּי-כֹה, אָמַר ה', כִּי לְפִי מְלֵאת לְבַבְךָ שְׁבָעִים שָׁנָה, אֶפְקֹד אֶתְכֶם; וְהִקְמַתִּי עֲלֵיכֶם, אֶת-דְּבָרֵי הַטּוֹב, לְהָשִׁיב אֶתְכֶם, אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה. ... יב וְקִרְאתֶם אֹתִי וְהִלַּכְתֶּם, וְהִתְפַּלַּלְתֶּם אֵלַי; וְשָׁמַעְתִּי, אֲלֵיכֶם. יג וּבִקְשַׁתֶּם אֹתִי, וּמְצֵאתֶם: כִּי תִדְרֹשְׁנִי, בְּכָל-לְבַבְכֶם. יד וְנִמְצָאתִי לָכֶם, נְאֻם-ה', וְשָׁבַתִּי אֶת-שְׁבוֹתֵיכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל-הַגּוֹיִם וּמִכָּל-הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם....

Yechezkel - "Return to Israel" first!

ל'ו כִּי לָכֵן אָמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל, כֹּה אָמַר ה', לֹא לְמַעַנְכֶם אָנִי עֹשֶׂה, בֵּית יִשְׂרָאֵל: כִּי אִם-לְשֵׁם-קִדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם, בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם. כז וְקִדַּשְׁתִּי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל... כח וְלִקְחִתִּי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם, וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל-הָאָרְצוֹת... כט וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים, וְטִהַרְתֶּם... לו וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ, וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם; וְהִסַּרְתִּי אֶת-לֵב הָאָבִוּ, מִבְּשָׂרְכֶם, וְנָתַתִּי לָכֶם, לֵב בָּשָׂר. לז וְאֶת-רוּחִי, אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם... לח וְיִשְׁבַּתֶּם בְּאֶרֶץ, אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם; וְהִיִּיתֶם לִי, לְעָם, וְאֲנֹכִי, אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים.

א בחדש, השמיני, בשנת שתיים, לדריוש--היה דבר-ה', אל-זכריה בן-ברכיה, בן-עדו הנביא, לאמר. ב קצף ה' על-אבותיכם, קצף. ג ואמרת אלהים, כה אמר ה' צבאות, **שובו אלי, נאם ה' צבאות--ואשוב אליכם**, אמר ה' צבאות. ד אל-תהיו כאבותיכם אשר קראו-אליהם הנביאים הראשנים לאמר, כה אמר ה' צבאות, שובו נא מדרכיכם הרעים...

ז ביום עשרים וארבעה לעשתי-עשר חדש, הוא-חדש שבט, בשנת שתיים, לדריוש... ח ראיתי הלילה, והנה-איש רכב על-סוס אדם, והוא עמד, בין ההדסים...

יא ויענו את-מלאך ה', העמד בין ההדסים, ויאמרו, התהלכנו בארץ; והנה כל-הארץ, ישבת ושקטת. יב ויען מלאך-ה', ויאמר, ה' צבאות, עד-מתי אתה לא-תרחם את-ירושלם ואת ערי יהודה--אשר זעמתה, זה שבעים שנה.

יג ויען ה', את-המלאך הדבר בי--דברים טובים: דברים, נחמים. יד ויאמר אלי, המלאך הדבר בי, קרא לאמר, כה אמר ה' צבאות: קנאתי לירושלם ולציון, קנאה גדולה.... טז לכן כה-אמר ה', שבתתי לירושלם ברחמים--ביתי יבנה בה, נאם ה' צבאות; וקו ינטה, על-ירושלם.

...עוד תפוצנה ערי, מטוב; ונחם ה' עוד את-ציון, ובחר עוד בירושלם.

ה ואשא עיני וארא, והנה-איש; ובדודו, חבל מדה. ו ואמר, אנה אתה הלך; ויאמר אלי, למד את-ירושלם, לראות כמה-רחבה, וכמה ארבה. ח ויאמר אלו--רץ דבר אל-הנער הלז לאמר: פרזות תשב ירושלם מרב אדם ובהמה בתוכה. ט ואני אהיה-לה נאם...

י הוי הוי, ונסו מארץ צפון--נאם-ה': **כי כארבע רוחות השמים, פרשתי אתכם--נאם-ה'.**

יד רני ושמחי, בת-ציון--כי הנני בא ושכנתי בתוכך, נאם-ה'. טו ונלוו גוים רבים אל-ה' ביום ההוא, והיו לי לעם; ושכנתי בתוכך--וידעת, כי-ה' צבאות שלחני אליך. טז ונחל ה' את-יהודה חלקו, על אדמת הקדש; ובחר עוד, בירושלם. יז הס כל-בשר, מפני ה'--כי נעור, ממעון קדשו.

זכריה פרק ד

א וישב, המלאך הדבר בי; ויעירני, כאיש אשר-יעור משנתו. ב ויאמר אלי, מה אתה ראה; ואמר ראיתי והנה מנורת זהב פלה וגלה על-ראשה, ושבעה נרותיה עליה--שבעה ושבעה מוצקות, לנרות אשר על-ראשה. ג ושנים זיתים, עליה... ה ויען המלאך הדבר בי, ויאמר אלי, הלוא ידעת, מה-המה אלה; ואמר, לא אדני. ו ויען ויאמר אלי, לאמר, זה דבר-ה', אל-זרבבל לאמר: **לא בחיל, ולא בלח--כי אם-ברוחי**, אמר ה' צבאות.

ח ויהי דבר-ה', אלי לאמר. ט ידי זרבבל, יסדו הבית הזה--וידו תבצענה; וידעת, כי-ה' צבאות שלחני אליכם. י **כי מי בז, ליום קטנות...**

חגי פרק א

א בשנת שְׁתַּיִם, לְדְרוֹשׁ הַמִּלָּךְ, בַּחֲדָשׁ הַשְּׁשִׁי, בְּיוֹם אֶחָד לַחֲדָשׁ--הָיָה דְבַר-ה' בְּיַד-חֲגִי הַנְּבִיא, אֶל-זֶרְבָבֶל בֶּן-שָׁאֲלֻתַיִאל פַּחַת יְהוּדָה, וְאֶל-יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, לֵאמֹר.

ב כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, לֵאמֹר: הָעַם הַזֶּה אָמְרוּ, לֹא עֵת-בָּא עֵת-בֵּית ה' לְהַבְנוֹת... .

ז כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת: שִׁימוּ לְבַבְכֶם, עַל-דְרֻכֵיכֶם. ח עַל־וַיִּהְיֶה וְהִבַּאתֶם עֵץ וּבְנוֹ הַבַּיִת-

חגי פרק ב

א בַּשְּׁבִיעִי, בַּעֲשָׂרִים וְאֶחָד לַחֲדָשׁ--הָיָה, דְבַר-ה' בְּיַד-חֲגִי הַנְּבִיא, לֵאמֹר... ג מִי בְּכֶם, הַנְּשָׂאֵר... ד וְעַתָּה חֲזַק זֶרְבָבֶל נְאֻם-ה' וְחֲזַק יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְחֲזַק כָּל-עַם הָאָרֶץ, נְאֻם-ה'--וְעִשׂוּ: כִּי-אֲנִי אֲתַכֶּם...

ט גְּדוֹל יְהִי כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן, מִן-הָרִאשׁוֹן--אָמַר ה' צְבָאוֹת

י בַּעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי, בְּשַׁנַּת שְׁתַּיִם לְדְרוֹשׁ--הָיָה, דְבַר-ה', אֶל-חֲגִי הַנְּבִיא, לֵאמֹר... טו וְעַתָּה שִׁימוּ-נָא לְבַבְכֶם, מִן-הַיּוֹם הַזֶּה וּמַעַלְהָ; מִטָּרְם שׁוֹם-אֶבֶן אֶל-אֶבֶן, בְּהִיכַל ה'.

יח שִׁימוּ-נָא לְבַבְכֶם, מִן-הַיּוֹם הַזֶּה וּמַעַלְהָ; מִיּוֹם עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי, לְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר-יִסַּד הִיכַל-ה'--שִׁימוּ לְבַבְכֶם.

יט הַעוֹד הַזֶּרַע, בַּמְּגוּרָה, וְעַד-הַגֶּפֶן וְהַתְּאֵנָה וְהַרְמוֹן וְעֵץ הַזַּיִת, לֹא נִשְׂא--מִן-הַיּוֹם הַזֶּה, אֲבָרָד.

עזרא פרק א

א וּבְשַׁנַּת אַחַת, לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס, לְכָלוֹת דְבַר-ה', מִפִּי יִרְמְיָהּ: הַעִיר ה', אֶת-רוּחַ כְּרֶשׁ מֶלֶךְ-פָּרַס, וַיַּעֲבֹר-קוֹל בְּכָל-מַלְכוּתוֹ, וְגַם-בְּמִכְתָּב לֵאמֹר: ב כֹּה אָמַר, כְּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס-- כָּל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ, נָתַן לִי ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם; וְהוּא-פָקַד עָלַי לְבָנוֹת-לוֹ בַּיִת, בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה. ג מִי-בְּכֶם מְפַל-עֲמוּ, יְהִי אֱלֹהֵיו עֲמוּ, וַיַּעַל, לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה; וַיְבֹן, אֶת-בַּיִת ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל--הוּא הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם.

עזרא פרק ד

א וַיִּשְׁמְעוּ, צָרֵי יְהוּדָה וּבְנֵימָן: כִּי-בָנִי הַגּוֹלָה בּוֹנִים הֵיכַל, לִיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל... ד וַיְהִי, עִם-הָאָרֶץ--מְרַפִּים, יָדֵי עַם-יְהוּדָה; וּמִבְּהֵלִים אוֹתָם לְבָנוֹת. ה וְסֹכְרִים עֲלֵיהֶם יוֹעֲצִים, לְהַפֵּר עֲצָתָם--כָּל-יָמֵי, כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס, וְעַד-מַלְכוּת, דְרֻיֹשׁ מֶלֶךְ-פָּרַס.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא עמוד ב

* מאי חנוכה דתנו רבנן: בכ"ה בכסליו... ולא היה בו אלא להדליק יום אחד - נעשה בו נס, והדליקו ממנו שמונה ימים! לשנה אחרת - קבעום, ועשאוּם ימים טובים בהלל והודאה.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ח עמוד א

ת"ר לפי שראה אדם הראשון יום שמתמעט והולך, אמר אזי לי שמא בשביל שסרחתי עולם חשוך בעדי וחוזר לתוהו ובוהו - וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים. עמד וישב ח' ימים בתענית ובתפלה; כיון שראה תקופת טבת, וראה יום שמאריך והולך - אמר: מנהגו של עולם הוא! הלך ועשה שמונה ימים טובים. לשנה האחרת עשאן לאלו ולאלו ימים טובים. הוא קבעם לשם שמים, והם קבעום לשם עבודת כוכבים.